

Κεφάλαιο 2

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών

T

ο κεφάλαιο 2 περιλαμβάνει την πλήρη τράπεζα των περιγραφικών δεικτών που επικυρώθηκαν κατά τη δοκιμαστική φάση σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα εκπαίδευσης. Οι περιγραφικοί δείκτες που εντοπίζονται ανάμεσα στο βασικό και το μέσο επίπεδο ή ανάμεσα στο μέσο και το προχωρημένο επίπεδο εμφανίζονται στους πίνακες ως ΒΜ και ΜΠ, αντίστοιχα. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ανάπτυξη και τις δοκιμές των περιγραφικών δεικτών, μπορείτε να ανατρέξετε στο Κεφάλαιο 3.

1. Απόδοση αξίας στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στα ανθρώπινα δικαιώματα

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
101	ΒΠΔ 1	Υποστηρίζει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα θα πρέπει πάντοτε να τυγχάνουν προστασίας και σεβασμού	Βασικό
102	ΒΠΔ 2	Υποστηρίζει ότι τα ειδικά δικαιώματα των παιδιών θα πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού και προστασίας από την κοινωνία	Βασικό
103		Υποστηρίζει ότι όλοι θα πρέπει να αναγνωρίζουν τις θεμελιώδεις ελευθερίες κάθε ανθρώπινου όντος	Βασικό
104	ΒΠΔ 3	Υπερασπίζεται την άποψη ότι κανένας δεν πρέπει να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική τιμωρία ή μεταχείριση	Μέσο

► Σελίδα 25

105	ΒΠΔ 4	Υποστηρίζει ότι όλοι οι δημόσιοι φορείς θα πρέπει να σέβονται, να προστατεύουν και να εφαρμόζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα	Μέσο
106		Υπερασπίζεται την άποψη ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι αναγκαία συνθήκη ώστε κάθε άνθρωπος να μπορεί να ζει με αξιοπρέπεια	Μέσο
107	ΒΠΔ 5	Υπερασπίζεται την άποψη ότι ένας άνθρωπος που φυλακίζεται και υπόκειται σε περιορισμούς δεν είναι λιγότερο άξιος σεβασμού και αξιοπρέπειας από οποιονδήποτε άλλο	Προχωρημένο

108	ΒΠΔ 6	Διατυπώνει την άποψη ότι όλοι οι νόμοι πρέπει να συμμορφώνονται προς τους διεθνείς κανόνες και τα πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα	Προχωρημένο
109		Υπερασπίζεται την άποψη ότι υπάρχει το τεκμήριο της αθωότητας για οποιονδήποτε κατηγορείται για τέλεση ποινικού αδικήματος μέχρις αποδείξεως της ενοχής του σύμφωνα με τον νόμο	Προχωρημένο

2. Απόδοση αξίας στην πολιτισμική πολυμορφία

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
201	ΒΠΔ 7	Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει να είμαστε ανεκτικοί με τις διαφορετικές πεποιθήσεις που πρεσβεύουν άλλοι στην κοινωνία	Βασικό
202	ΒΠΔ 8	Προάγει την άποψη ότι θα πρέπει πάντοτε να επιδιώκουμε την αμοιβαία κατανόηση και τον ουσιαστικό διάλογο ανάμεσα στους ανθρώπους και στις ομάδες που θεωρείται ότι «διαφέρουν» μεταξύ τους	Βασικό
203		Υποστηρίζει ότι θα πρέπει να προάγουμε την επικοινωνία και τον διάλογο μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο	ΒΜ
204	ΒΠΔ 9	Διατυπώνει την άποψη ότι η πολιτισμική πολυμορφία μέσα σε μια κοινωνία θα πρέπει να αξιολογείται και να εκτιμάται με θετικό τρόπο	Μέσο
205		Υποστηρίζει ότι θα πρέπει να προσπαθούμε να μαθαίνουμε ο ένας από τον άλλο ώστε να κατανοούμε καλύτερα και το δικό μας υπόβαθρο αλλά και αυτό των άλλων	ΜΠ
206	ΒΠΔ 10	Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για να μας βοηθά να αναγνωρίζουμε τις	Προχωρημένο

		διαφορετικές ταυτότητες και τους διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς μας	
207	ΒΠΔ 11	Υποστηρίζει ότι ο διαπολιτισμικός διάλογος θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την προαγωγή του σεβασμού και ενός πολιτισμού «συνύπαρξης»	Προχωρημένο

Σελίδα 26 ► Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό – Τόμος 2

3. Απόδοση αξίας στη δημοκρατία, τη δικαιοσύνη, την ισονομία, την ισότητα και στο κράτος δικαίου

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
301	ΒΠΔ 12	Υποστηρίζει ότι τα σχολεία θα πρέπει να διδάσκουν στους μαθητές τη δημοκρατία και τον τρόπο που πρέπει να ενεργούν ως δημοκρατικοί πολίτες	Βασικό
302	ΒΠΔ 13	Διατυπώνει την άποψη ότι όλοι οι πολίτες θα πρέπει να τυγχάνουν ίσης και αμερόληπτης μεταχείρισης απέναντι στον νόμο	Βασικό
303	ΒΠΔ 14	Υποστηρίζει ότι οι νόμοι θα πρέπει πάντοτε να εφαρμόζονται και να επιβάλλονται με δίκαιο τρόπο	Βασικό
304		Υποστηρίζει ότι οι σωστοί και δίκαιοι νόμοι θα πρέπει πάντοτε να γίνονται σεβαστοί και να τηρούνται	Βασικό
305	ΒΠΔ 15	Υποστηρίζει ότι οι δημοκρατικές εκλογές θα πρέπει πάντοτε να διεξάγονται με ελεύθερο και δίκαιο τρόπο, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και την εθνική νομοθεσία, και χωρίς νοθεία	Μέσο

306	ΒΠΔ 16	Διατυπώνει την άποψη ότι ένας δημόσιος λειτουργός που ασκεί εξουσία, δεν θα πρέπει να καταχράται τη θέση του και να υπερβαίνει τα όρια της νόμιμης εξουσίας του	Μέσο
307	ΒΠΔ 17	Επικροτεί την άποψη ότι τα δικαστήρια θα πρέπει να είναι προσιτά σε όλους ώστε κανένας να μη στερείται τη δυνατότητα προσφυγής στη δικαιοσύνη επειδή η διαδικασία είναι κοστοβόρα, δύσκολη ή περίπλοκη	Μέσο
308		Υποστηρίζει ότι η δημοκρατία θα πρέπει πάντοτε να τυγχάνει προστασίας και σεβασμού ως βασικό θεμέλιο για την από κοινού δράση στο πλαίσιο της κοινωνίας	Μέσο
309		Διατυπώνει την άποψη ότι, όταν ασκούν εξουσία, οι δημόσιοι λειτουργοί θα πρέπει να τηρούν τον νόμο και τις δικαστικές αποφάσεις	Μέσο
310		Υποστηρίζει ότι οι αξιωματούχοι και οι δικαστές δεν θα πρέπει να μεταχειρίζονται κάποιο άτομο ή κάποια ομάδα με διαφορετικό τρόπο εξαιτίας προκατάληψης ή διαφθοράς	Μέσο
311		Υποστηρίζει ότι οι αξιωματούχοι και οι δικαστές θα πρέπει να εξασφαλίζουν για όλους τους ανθρώπους ίση μεταχείριση απέναντι στον νόμο και ότι οι όμοιες υποθέσεις θα πρέπει πάντα να αντιμετωπίζονται με όμοιο τρόπο	Μέσο
312		Διατυπώνει την άποψη ότι όλοι οι άνθρωποι καθώς και τα θεσμικά όργανα θα πρέπει να υπόκεινται και να λογοδοτούν στον νόμο	Μέσο

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών ► Σελίδα 27

313		Διατυπώνει την άποψη ότι θα πρέπει να υπάρχει διαφάνεια στο νομικό σύστημα, με το σύνολο των νόμων να είναι προσβάσιμοι με ελεύθερο και εύκολο τρόπο από όλους	Μέσο
-----	--	--	------

314		Διατυπώνει την άποψη ότι θα πρέπει το δικαστικό σώμα να είναι ανεξάρτητο και αμερόληπτο για να προστατεύει τους πολίτες έναντι της αυθαίρετης χρήσης της εξουσίας από το κράτος, τους οργανισμούς και τα άτομα	ΜΠ
315		Διατυπώνει την άποψη ότι οι δημόσιες αποφάσεις θα πρέπει πάντοτε να λαμβάνονται και να επιβάλλονται σύμφωνα με τους νόμους και τους κανονισμούς	ΜΠ
316		Διατυπώνει την άποψη ότι η νομοθετική διαδικασία θα πρέπει να βρίσκεται υπό τον έλεγχο ατόμων που έχουν εκλεγεί από τον λαό και λογοδοτούν σε αυτόν	ΜΠ
317		Διατυπώνει την άποψη ότι θα πρέπει να υπάρχουν αποτελεσματικά μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση κάθε είδους διαφθοράς	ΜΠ
318	ΒΠΔ 18	Επικροτεί την άποψη ότι τα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η νομοθετική εξουσία θα πρέπει να λογοδοτούν στον νόμο και να υπόκεινται στην κατάλληλη συνταγματική εποπτεία	Προχωρημένο
319	ΒΠΔ 19	Διατυπώνει την άποψη ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις δημόσιες πολιτικές και την εφαρμογή τους θα πρέπει να είναι διαθέσιμες στο κοινό	Προχωρημένο
320	ΒΠΔ 20	Υποστηρίζει ότι θα πρέπει να υπάρχουν αποτελεσματικά ένδικο μέσα κατά των ενεργειών δημόσιων αρχών που παραβιάζουν τα δικαιώματα των πολιτών	Προχωρημένο
321		Διατυπώνει την άποψη ότι το νομικό σύστημα θα πρέπει να έχει δίκαιες και διαφανείς δομές και διαδικασίες επιβολής των νόμων	Προχωρημένο

4. Δεκτικότητα στην πολιτισμική ετερότητα

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
401	ΒΠΔ 21	Ενδιαφέρεται να μαθαίνει για τις πεποιθήσεις, τις αξίες, τις παραδόσεις και τις κοσμοθεωρίες άλλων ανθρώπων	Βασικό
402	ΒΠΔ 22	Ενδιαφέρεται να ταξιδεύει σε άλλες χώρες	Βασικό
403		Αξιοποιεί ευκαιρίες για να γνωρίζει καινούργιους ανθρώπους	ΒΜ
404	ΒΠΔ 23	Εκφράζει περιέργεια για άλλες πεποιθήσεις και ερμηνείες και άλλους πολιτισμικούς προσανατολισμούς και δεσμούς	Μέσο
405	ΒΠΔ 24	Αντιμετωπίζει θετικά το ενδεχόμενο να έχει εμπειρία άλλων πολιτισμών	Μέσο
406		Ενδιαφέρεται να συνεργάζεται με ανθρώπους με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο	ΜΠ
407		Απολαμβάνει τη συζήτηση με ανθρώπους των οποίων οι ιδέες και οι αξίες διαφέρουν από τις δικές του/της	ΜΠ
408		Εκφράζει προθυμία να δημιουργεί σχέσεις με ανθρώπους που θεωρείται ότι είναι διαφορετικοί από τον ίδιο/την ίδια	ΜΠ
409	ΒΠΔ 25	Επιζητά και θεωρεί ευπρόσδεκτες τις ευκαιρίες για συναντήσεις με ανθρώπους που έχουν διαφορετικές αξίες, συνήθειες και συμπεριφορά	Προχωρημένο
410	ΒΠΔ 26	Επιδιώκει την επαφή με άλλους ανθρώπους ώστε να γνωρίσει τους πολιτισμούς τους	Προχωρημένο

5. Σεβασμός

Α/Α	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
501	ΒΠΔ 27	Δίνει χώρο στους άλλους για να εκφράζονται	Βασικό
502	ΒΠΔ 28	Εκφράζει σεβασμό για τους άλλους θεωρώντας τους ισότιμα ανθρώπινα όντα	Βασικό
503		Εκφράζει σεβασμό για τις διαφορετικές απόψεις, κοσμοθεωρίες και τους διαφορετικούς τρόπους ζωής εκτός αν παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα	Βασικό
504	ΒΠΔ 29	Αντιμετωπίζει όλους τους ανθρώπους με σεβασμό ανεξαρτήτως του πολιτισμικού τους υπόβαθρου	Μέσο
505	ΒΠΔ 30	Εκφράζει σεβασμό για τους ανθρώπους που ανήκουν σε διαφορετική κοινωνικοοικονομική κατάσταση από τον ίδιο/την ίδια	Μέσο
506		Τηρεί στάση σεβασμού απέναντι στις πεποιθήσεις, τις πρακτικές και τους τρόπους ζωής που υιοθετούν άλλοι άνθρωποι εκτός αν παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα	Μέσο
507		Εκφράζει σεβασμό για τις διαφορετικές απόψεις ή ιδέες εκτός αν παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα	Μέσο

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών ► Σελίδα 29

508		Τηρεί στάση σεβασμού απέναντι σε ανθρώπους που είναι διαφορετικοί από τον ίδιο/την ίδια	Μέσο
-----	--	---	------

509		Εκφράζει σεβασμό για τους άλλους καθώς αναγνωρίζει την αξιοπρέπεια όλων των ανθρώπων και τα ανθρώπινα δικαιώματά τους	Μέσο
510		Εκφράζει σεβασμό για τις διαφορές λόγω φύλου	Μέσο
511	ΒΠΔ 31	Εκφράζει σεβασμό για τις θρησκευτικές διαφορές	Προχωρημένο
512	ΒΠΔ 32	Εκφράζει σεβασμό για τους ανθρώπους που πρεσβεύουν διαφορετικές πολιτικές απόψεις από τον ίδιο/την ίδια	Προχωρημένο

6. Πολιτειακή συνείδηση

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
601	ΒΠΔ 33	Εκφράζει προθυμία να συνεργαστεί και να δουλέψει με άλλους	Βασικό
602	ΒΠΔ 34	Συνεργάζεται με άλλους για κοινούς σκοπούς και ενδιαφέροντα	Βασικό
603		Εκφράζει ετοιμότητα να συνεισφέρει στη βελτίωση της κατάστασης άλλων ανθρώπων στην κοινότητα/κοινωνία	BM
604		Εκφράζει προθυμία να συμμετέχει στη συλλογική διαδικασία λήψης αποφάσεων	BM
605	ΒΠΔ 35	Εκφράζει τη δέσμευση να μην παραμένει απλός θεατής όταν παραβιάζονται τα δικαιώματα και η αξιοπρέπεια των άλλων	Μέσο
606	ΒΠΔ 36	Συζητά για το τι μπορεί να γίνει ώστε να βελτιωθεί η κοινότητα	Μέσο
607		Εκφράζει ενδιαφέρον για δημόσιες υποθέσεις και δημόσια ζητήματα	Μέσο

608		Εκφράζει προθυμία να βοηθά εθελοντικά ανθρώπους στην κοινότητα	Μέσο
609		Αποδέχεται τις υποχρεώσεις του/της ως μέλους μιας κοινότητας	Μέσο
610		Εκφράζει τη δέσμευση να υποστηρίξει και να διαφυλάττει τα ανθρώπινα δικαιώματα άλλων ανθρώπων	Μέσο
611		Εμπλέκεται ενεργά στα ζητήματα της κοινότητας	ΜΠ
612		Εμπλέκεται σε δραστηριότητες για την προστασία του περιβάλλοντος	ΜΠ
613		Συμμετέχει σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν τις συλλογικές υποθέσεις, τις ανησυχίες και το κοινό καλό της κοινότητας	ΜΠ
614	ΒΠΔ 37	Ασκεί τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες της ιδιότητας του ενεργού πολίτη σε τοπικό, εθνικό ή διεθνές επίπεδο	Προχωρημένο
615	ΒΠΔ 38	Φροντίζει να παραμένει ενήμερος/η σχετικά με θέματα που αφορούν τον πολίτη	Προχωρημένο
616		Υποστηρίζει οργανώσεις που ασχολούνται με κοινωνικά ζητήματα	Προχωρημένο

7. Υπευθυνότητα

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
701	ΒΠΔ 39	Δείχνει ότι αποδέχεται την ευθύνη για τις πράξεις του/της	Βασικό
702	ΒΠΔ 40	Αν πληγώσει κάποιον, ζητά συγγνώμη	Βασικό
703		Θεωρεί τον εαυτό του/της υπόλογο για τη συμπεριφορά του/της	ΒΜ
704	ΒΠΔ 41	Υποβάλλει εγκαίρως τη δουλειά που του/της έχει ανατεθεί	Μέσο
705		Είναι πάντοτε συνεπής στις προσωπικές του υποθέσεις	Μέσο
706	ΒΠΔ 42	Δείχνει ότι αναλαμβάνει την ευθύνη για τα λάθη του/της	Μέσο
707		Τηρεί τις προβλεπόμενες προθεσμίες	Μέσο
708		Επιδεικνύει χρονική ακρίβεια	Μέσο
709		Επιτελεί τα καθήκοντά του/της με τον καλύτερο δυνατό τρόπο	Μέσο
710	ΒΠΔ 43	Τηρεί με συνέπεια τις δεσμεύσεις του/της προς τους άλλους	Προχωρημένο

8. Αυτεπάρκεια

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
-----	-------------------------------------	----------------------	----------

801	ΒΠΔ 44	Εκφράζει πίστη στην ικανότητά του/της να κατανοεί διάφορα θέματα	Βασικό
802	ΒΠΔ 45	Εκφράζει την πεποίθηση ότι μπορεί να υλοποιεί τις δραστηριότητες που έχει σχεδιάσει	Βασικό
803		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να επιλύει τα περισσότερα προβλήματα εφόσον καταβάλλει την αναγκαία προσπάθεια	ΒΜ
804		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να επιτυγχάνει καλά αποτελέσματα όταν αναλαμβάνει να επιτελέσει ένα καθήκον	ΒΜ
805		Εκφράζει την πεποίθηση ότι οι δύσκολες καταστάσεις ξεπερνιούνται	ΒΜ
806		Εκφράζει πίστη ότι μπορεί να αναλαμβάνει τις ενέργειες που απαιτούνται για την επίτευξη κάποιου στόχου	ΒΜ
807		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να εργάζεται με αποτελεσματικότητα	ΒΜ
808	ΒΠΔ 46	Εκφράζει πίστη στην ικανότητά του/της να ξεπερνά τα εμπόδια κατά την επιδίωξη ενός στόχου	Μέσο
809	ΒΠΔ 47	Εκφράζει τη βεβαιότητα ότι είναι σε θέση να αλλάξει, εφόσον το επιθυμεί	Μέσο
810		Δείχνει σιγουριά για τη λήψη αποφάσεων	Μέσο

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών ► Σελίδα 31

811		Δείχνει αυτοπεποίθηση για την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων	Μέσο
-----	--	--	------

812		Εκφράζει την πεποίθηση ότι αντεπεξέρχεται καλά στις μεταβαλλόμενες συνθήκες	Μέσο
813		Εκφράζει πίστη στην ικανότητά του/της να επιλέγει τις κατάλληλες μεθόδους για την εκπλήρωση διαφόρων καθηκόντων	Μέσο
814		Δείχνει αυτοπεποίθηση στην ικανότητά του/της για επιτυχία	Μέσο
815		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι έχει την ικανότητα να επιτυγχάνει στα περισσότερα καθήκοντα που αναλαμβάνει	Μέσο
816		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να εκτελεί ποιοτική εργασία	Μέσο
817		Παραμένει σίγουρος/η για τις ικανότητές του/της όταν τον/την αμφισβητούν	Μέσο
818		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να βασίζεται στις ικανότητές του/της να αντεπεξέρχεται με ηρεμία στις δυσκολίες	ΜΠ
819		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να παίρνει αποφάσεις για τον καλύτερο τρόπο διαχείρισης ενός προβλήματος	ΜΠ
820		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να επιτυγχάνει τους στόχους του/της στη ζωή	ΜΠ
821		Εκφράζει την πεποίθηση ότι συνολικά, στη ζωή του/της, είναι ένα πολύ αποτελεσματικό άτομο	ΜΠ
822	ΒΠΔ 48	Δείχνει να αισθάνεται ασφαλής ως προς τις ικανότητές του/της να αντιμετωπίζει τις προκλήσεις της ζωής	Προχωρημένο
823	ΒΠΔ 49	Εκφράζει την πεποίθηση ότι ξέρει να χειρίζεται απρόβλεπτες καταστάσεις χάρη στην επινοητικότητα του/της	Προχωρημένο
824		Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να διαχειρίζεται αποτελεσματικά απρόσμενα γεγονότα	Προχωρημένο

9. Ανεκτικότητα στην αμφισημία

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
901	ΒΠΔ 50	Συνεργάζεται καλά με άλλους ανθρώπους που έχουν πολλές διαφορετικές απόψεις	Βασικό
902	ΒΠΔ 51	Δείχνει ότι μπορεί να είναι επιφυλακτικός/ή στην κρίση του/της για άλλους ανθρώπους	Βασικό
903		Αλληλεπιδρά θετικά χωρίς να γνωρίζει με βεβαιότητα τις σκέψεις και τα συναισθήματα του άλλου	Βασικό
904		Αισθάνεται άνετα με διαφορετικών ειδών ανθρώπους	Βασικό

Σελίδα 32 ► Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό – Τόμος 2

905		Εκφράζει προθυμία να επανεξετάζει αντιφατικές ή ελλιπείς πληροφορίες χωρίς να τις απορρίπτει αυτομάτως ή να συνάγει βεβαιασμένα συμπεράσματα	BM
906		Αντιλαμβάνεται αμφίσημες καταστάσεις	BM
907		Δέχεται να αναλαμβάνει καθήκοντα που απαιτούν την αντιμετώπιση άγνωστων ή ασυνήθιστων καταστάσεων	BM
908		Επιδιώκει συζητήσεις με ανθρώπους των οποίων οι ιδέες και οι αξίες διαφέρουν από τις δικές του/της	BM
909	ΒΠΔ 52	Νιώθει άνετα σε μη οικείες καταστάσεις	Μέσο

910	ΒΠΔ 53	Αντιμετωπίζει την αβεβαιότητα με θετικό και εποικοδομητικό τρόπο	Μέσο
911	ΒΠΔ 54	Αντεπεξέρχεται καλά σε απρόβλεπτες καταστάσεις	Μέσο
912		Τα βγάζει πέρα με διαφορετικές καταστάσεις	ΜΠ
913		Όταν καλείται να επιλέξει τον τρόπο αντιμετώπισης μιας συγκεκριμένης κατάστασης, είναι ικανός/ή να χρησιμοποιεί εναλλακτικά δύο ή περισσότερες πολιτισμικές οπτικές	ΜΠ
914		Δέχεται να αντιμετωπίζει καταστάσεις ή ζητήματα αμφίσημα	ΜΠ
915		Αποδέχεται την έλλειψη σαφήνειας	ΜΠ
916		Εκφράζει προθυμία για ανοχή της αβεβαιότητας	ΜΠ
917		Νιώθει άνετα όταν του/της συμβαίνουν πράγματα με τα οποία δεν είναι εξοικειωμένος/η	ΜΠ
918	ΒΠΔ 55	Καλωσορίζει το ενδεχόμενο αμφισβήτησης των ιδεών και αξιών του/της	Προχωρημένο
919	ΒΠΔ 56	Απολαμβάνει την πρόκληση να επιλύει διαφορετικά ζητήματα	Προχωρημένο
920	ΒΠΔ 57	Χαίρεται να αντιμετωπίζει περίπλοκες καταστάσεις	Προχωρημένο
921		Αισθάνεται άνετα όταν διαχειρίζεται διαφορετικές καταστάσεις	Προχωρημένο

10. Δεξιότητες αυτόνομης μάθησης

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
1001	ΒΠΔ 58	Δείχνει ότι μπορεί να εντοπίζει πηγές μάθησης (π.χ. ανθρώπους, βιβλία, διαδίκτυο)	Βασικό
1002	ΒΠΔ 59	Ζητά διευκρινίσεις από τρίτους σχετικά με καινούργιες πληροφορίες, όποτε χρειάζεται	Βασικό
1003		Ολοκληρώνει μόνος/η τα καθήκοντα μάθησης	Βασικό
1004		Εντοπίζει αυτά που ήδη γνωρίζει και όσα δεν γνωρίζει	Βασικό
1005		Μπορεί να εντοπίζει μόνος/η τα κενά στις γνώσεις του/της	BM
1006		Μπορεί να εντοπίζει σχετικές πηγές πληροφοριών για να εκπληρώσει ένα καθήκον μάθησης	BM
1007		Μπορεί να συλλέγει αποτελεσματικά πληροφορίες χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές και πηγές	BM
1008		Χρησιμοποιεί κατάλληλα εργαλεία και τεχνολογίες πληροφόρησης για να ανακαλύπτει νέες πληροφορίες	BM
1009		Επιδεικνύει την ικανότητά του/της να αναζητά πληροφορίες μόνος/η	BM
1010		Αναζητά πληροφορίες από διάφορες πηγές	BM
1011		Εκφράζει προθυμία να μαθαίνει καινούργια πράγματα μόνος/η	BM

1012		Αναπτύσσει τις ιδέες του/της συλλέγοντας πληροφορίες	ΒΜ
1013	ΒΠΔ 60	Μπορεί να αποκτά γνώσεις σχετικά με καινούργια θέματα με ελάχιστη επιτήρηση	Μέσο
1014	ΒΠΔ 61	Μπορεί να αξιολογεί την ποιότητα της δικής του/της δουλειάς	Μέσο
1015		Μπορεί να εντοπίζει πληροφορίες συναφείς με τις προσωπικές και ακαδημαϊκές ανάγκες και τα ενδιαφέροντά του/της	Μέσο
1016		Μπορεί να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τις τεχνολογίες πληροφοριών ώστε να βρίσκει, να ερευνά, να οργανώνει και να ενσωματώνει πληροφορίες	Μέσο
1017		Μπορεί να αξιοποιεί γνώσεις από διάφορα αντικείμενα/τομείς μάθησης	Μέσο
1018		Μπορεί να επιλέγει μόνος/η υλικό, πόρους και δραστηριότητες εκμάθησης	ΜΠ
1019		Μπορεί να παρακολουθεί την πρόοδο του/της για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων του/της	ΜΠ
1020		Αναζητά νέες ευκαιρίες για μάθηση	ΜΠ
1021		Ξαναδιαβάζει ένα καινούργιο υλικό μετά από μια πρώτη ανάγνωση για να βεβαιωθεί ότι το έχει κατανοήσει σωστά	ΜΠ

Σελίδα 34 ► Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό – Τόμος 2

1022	ΒΠΔ 62	Μπορεί να επιλέγει τις πιο αξιόπιστες από τις διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης ή συμβουλών	Προχωρημένο
------	--------	---	-------------

1023	ΒΠΔ 63	Δείχνει ικανός/ή να παρακολουθεί, να καθορίζει, να ιεραρχεί και να ολοκληρώνει τα καθήκοντά του/της χωρίς άμεση εποπτεία	Προχωρημένο
1024		Διαχειρίζεται αποτελεσματικά τον χρόνο του/της για να επιτυγχάνει τους μαθησιακούς στόχους του/της	Προχωρημένο
1025		Μπορεί να αξιολογεί μόνος/η την αξιοπιστία των πηγών πληροφόρησης ή συμβουλών	Προχωρημένο
1026		Παρακολουθεί την πρόοδο του/της στην εκμάθηση νέων πληροφοριών	Προχωρημένο

11. Δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
1101	ΒΠΔ 64	Μπορεί να εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στις καινούργιες πληροφορίες και σε όσα είναι ήδη γνωστά	Βασικό
1102	ΒΠΔ 65	Χρησιμοποιεί αποδεικτικά στοιχεία για να στηρίζει τις απόψεις του/της	Βασικό
1103		Μπορεί να αντλεί συμπεράσματα από την ανάλυση ενός επιχειρήματος	Βασικό
1104		Μπορεί να αναλύει μια κατάσταση προτού κάνει μια επιλογή	Βασικό
1105		Μπορεί να οδηγείται σε συμπεράσματα αναλύοντας πληροφορίες	Βασικό
1106		Μπορεί να επιλύει προβλήματα με τη χρήση της λογικής	Βασικό

1107		Μπορεί να συγκρίνει διαφορετικές ιδέες όταν σκέφτεται ένα θέμα	Βασικό
1108		Μπορεί να διακρίνει μια γνώμη από μια διαπίστωση	BM
1109		Μπορεί να συσχετίζει επιχειρήματα και πληροφορίες	BM
1110		Μπορεί να αξιολογεί βάσει αποδεικτικών στοιχείων και εμπειριών	BM
1111		Μπορεί να αναλύει εναλλακτικές οπτικές	BM
1112		Χρησιμοποιεί περισσότερες από μία πηγές πληροφόρησης πριν τη λήψη μιας απόφασης	BM
1113		Μπορεί να χρησιμοποιεί περισσότερες από μία πηγές πληροφόρησης πριν τη λήψη μιας απόφασης	BM
1114		Όταν αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα, προσπαθεί να εντοπίζει την αιτία	BM
1115		Μπορεί να επανεξετάζει με κριτικό τρόπο τις περασμένες εμπειρίες ώστε να αντλεί διδάγματα για το μέλλον	BM
1116		Μπορεί να διατυπώνει λογικά και τεκμηριωμένα επιχειρήματα υπέρ ή κατά μιας συγκεκριμένης ερμηνείας	BM
1117		Μπορεί να αξιολογεί επιχειρήματα, ισχυρισμούς και πεποιθήσεις	BM

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών ► Σελίδα 35

1118		Μπορεί να εντοπίζει λογικές συσχετίσεις στο υλικό που εξετάζει	BM
------	--	--	----

1119	ΒΠΔ 66	Μπορεί να αξιολογεί τους κινδύνους που σχετίζονται με διαφορετικές επιλογές	Μέσο
1120	ΒΠΔ 67	Δείχνει ότι σκέφτεται κατά πόσον οι πληροφορίες που χρησιμοποιεί είναι σωστές	Μέσο
1121		Μπορεί να αναλύει αποδεικτικά στοιχεία όταν αξιολογεί κάποιο επιχείρημα	Μέσο
1122		Μπορεί να αναλύει διαφορετικές οπτικές, πολιτισμικά προϊόντα ή πρακτικές που συναντώνται σε άλλους πολιτισμούς	Μέσο
1123		Μπορεί να διατυπώνει κρίσεις για το αν τα υπό εξέταση υλικά είναι κατάλληλα ή χρήσιμα	Μέσο
1124		Μπορεί να αξιολογεί με κριτικό τρόπο τις πληροφορίες	Μέσο
1125		Μπορεί να προβαίνει σε κρίσεις για το αν τα υπό εξέταση υλικά είναι πειστικά	Μέσο
1126		Μπορεί να διακρίνει τις συναφείς από τις μη συναφείς πληροφορίες και τα αποδεικτικά στοιχεία	Μέσο
1127		Δείχνει ότι αναλογίζεται τους κινδύνους και/ή τα οφέλη μιας επιλογής πριν τη λήψη μιας απόφασης	Μέσο
1128		Μπορεί να αναλύει υλικά με λογικό ή συστηματικό τρόπο	ΜΠ
1129		Ιεραρχεί τις επιλογές προτού λάβει μια απόφαση	ΜΠ
1130		Χρησιμοποιεί αδιάσειστα στοιχεία για να προβαίνει σε κρίσεις	ΜΠ
1131		Μπορεί να διενεργεί αναλύσεις κέρδους-ζημίας για τις διαφορετικές επιλογές	ΜΠ
1132		Μπορεί να αναλύει όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες που αφορούν τις διαφορετικές επιλογές πριν τη λήψη μιας απόφασης	ΜΠ
1133		Είναι ακριβής όταν αναλύει και αξιολογεί πληροφορίες	ΜΠ

1134		Μπορεί να εντοπίζει τις αιτιώδεις σχέσεις των υπό εξέταση υλικών	ΜΠ
1135		Μπορεί να διατυπώνει κρίσεις για το αν τα υπό εξέταση υλικά είναι αληθή, ακριβή ή αξιόπιστα	ΜΠ
1136		Μπορεί να αξιολογεί με κριτικό τρόπο τις ενέργειες των ατόμων που έχουν την ευθύνη να σέβονται, να προάγουν και να εφαρμόζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα	ΜΠ
1137		Μπορεί να εξετάζει τα δυναμικά αποτελέσματα κάθε πιθανής λύσης ενός προβλήματος	ΜΠ
1138		Μπορεί να χρησιμοποιεί διάφορες μορφές συλλογιστικής (επαγωγική, παραγωγική κ.λπ.), κατά περίπτωση	ΜΠ
1139	ΒΠΔ 68	Μπορεί να εντοπίζει τυχόν διαφορές ή αντιφάσεις ή αποκλίσεις στο υλικό που εξετάζει	Προχωρημένο
1140	ΒΠΔ 69	Μπορεί να χρησιμοποιεί σαφή και δυνάμενα να καθοριστούν κριτήρια, αρχές ή αξίες για να προβαίνει σε κρίσεις	Προχωρημένο

Σελίδα 36 ► Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό – Τόμος 2

1141		Μπορεί να αναλύει τα κίνητρα, τις προθέσεις και τις σκοπιμότητες των ανθρώπων που παράγουν προπαγάνδα, στερεότυπα, αδιαλλαξία και ρητορική μίσους στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (π.χ. εφημερίδες, τηλεόραση)	Προχωρημένο
1142		Μπορεί να συνδυάζει τα αποτελέσματα μιας ανάλυσης με οργανωμένο και συνεκτικό τρόπο ώστε να συνάγει λογικά και τεκμηριωμένα συμπεράσματα	Προχωρημένο
1143		Όταν πρόκειται να επιλύσει ένα πρόβλημα, σκέφτεται όλες τις παραμέτρους του πριν αποφασίσει τον τρόπο δράσης	Προχωρημένο

1144		Μπορεί να ανασυνθέτει με νέους τρόπους τα στοιχεία που έχει ήδη εξετάσει	Προχωρημένο
1145		Μπορεί να αναλύει τον τρόπο που αλληλεπιδρούν τα στοιχεία ενός συνόλου ώστε να παράγουν ένα ολοκληρωμένο αποτέλεσμα	Προχωρημένο
1146		Μπορεί να εξετάζει τόσο τις μακροπρόθεσμες όσο και τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές	Προχωρημένο
1147		Μπορεί να αξιολογεί τις προκαταλήψεις και τις υποθέσεις στις οποίες βασίζονται τα υλικά	Προχωρημένο

12. Δεξιότητες ακρόασης και παρατήρησης

Α/Α	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
1201	ΒΠΔ 70	Ακούει προσεκτικά τις διαφορετικές απόψεις	Βασικό
1202	ΒΠΔ 71	Ακούει προσεκτικά τους άλλους	Βασικό
1203		Ακούει ενεργά τους άλλους	Βασικό
1204		Δίνει σημασία όχι μόνο σε αυτά που λέγονται αλλά και στον τρόπο που λέγονται	ΒΜ
1205		Θυμάται λεπτομέρειες της συμπεριφοράς των άλλων	ΒΜ
1206		Δίνει μεγάλη σημασία στη συμπεριφορά των άλλων	ΒΜ
1207	ΒΠΔ 72	Παρακολουθεί τις χειρονομίες των ομιλητών και συνολικά τη γλώσσα του σώματος για να μπορεί να διαπιστώνει το νόημα των λόγων τους	Μέσο

1208	ΒΠΔ 73	Μπορεί να ακούει αποτελεσματικά ώστε να αποκρυπτογραφή τα νοήματα και τις προθέσεις του άλλου	Μέσο
1209		Παρακολουθεί τη γλώσσα του σώματος των ανθρώπων για να κατανοεί αυτά που προσπαθούν να πούνε	Μέσο
1210		Όταν είναι νεοφερμένος σε μια ομάδα που περιλαμβάνει άτομα από διαφορετική χώρα, προσπαθεί να ανακαλύψει τους κανόνες της ομάδας παρατηρώντας τη συμπεριφορά όλων	ΜΠ
1211		Ανακαλύπτει τα γλωσσικά μοτίβα ενός συνομιλητή που ομιλεί τη μητρική του γλώσσα (π.χ. όταν απαιτεί κάτι, όταν ζητά συγγνώμη ή όταν εκφράζει παράπονα) παρατηρώντας προσεκτικά τη συμπεριφορά του	ΜΠ
1212		Χρησιμοποιεί τις μη λεκτικές ενδείξεις άλλων ανθρώπων για να αντιληφθεί τις μη εκφρασμένες σκέψεις ή ανησυχίες τους	ΜΠ

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών ► Σελίδα 37

1213	ΒΠΔ 74	Δίνει προσοχή σε όσα οι άλλοι υπονοούν αλλά δεν λένε	Προχωρημένο
1214	ΒΠΔ 75	Παρατηρεί πώς άνθρωποι με άλλους πολιτισμικούς δεσμούς αντιδρούν στην ίδια κατάσταση	Προχωρημένο
1215		Παρατηρεί προσεκτικά τη συμπεριφορά των ανθρώπων που έχουν άλλους πολιτισμικούς δεσμούς	Προχωρημένο

13. Ενσυναίσθηση

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
1301	ΒΠΔ 76	Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένας σύντροφος χρειάζεται τη βοήθειά του/της	Βασικό
1302	ΒΠΔ 77	Εκφράζει τη συμπάραστασή του/της για τα δεινά που βλέπει να συμβαίνουν σε άλλους	Βασικό
1303		Εκφράζει συμπόνια για τους ανθρώπους που τυγχάνουν άδικης μεταχείρισης	Βασικό
1304		Εκφράζει συμπόνια για άλλους ανθρώπους που αντιμετωπίζουν προβλήματα	Βασικό
1305		Εκφράζει συμπόνια για ένα άλλο άτομο που είναι πληγωμένο ή αναστατωμένο	Βασικό
1306		Αντιλαμβάνεται πότε οι άλλοι είναι εκνευρισμένοι	Βασικό
1307		Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένα άτομο αισθάνεται ενοχλημένο μαζί του/της	Βασικό
1308		Δίνει σημασία στα αισθήματα των άλλων	BM
1309		Μπορεί να περιγράψει τα αισθήματα που εντοπίζει στους άλλους	BM
1310		Αναστατώνεται όταν βλέπει να κακομεταχειρίζονται έναν άλλο άνθρωπο	BM
1311		Εκφράζει συμπάθεια για τις κακοτυχίες των άλλων	BM
1312		Μπορεί να εξηγήσει γιατί ένας άλλος άνθρωπος αναστατώνεται	BM

1313	ΒΠΔ 78	Προσπαθεί να κατανοεί καλύτερα τους φίλους του/της προσεγγίζοντας τα πράγματα από τη δική τους σκοπιά	Μέσο
1314	ΒΠΔ 79	Λαμβάνει υπόψη του/της τα συναισθήματα των άλλων όταν παίρνει αποφάσεις	Μέσο
1315		Μπορεί να περιγράψει επακριβώς τα συναισθήματα, τα αισθήματα και τις ανάγκες άλλων ανθρώπων	Μέσο
1316		Όταν μιλά σε κάποιον, προσπαθεί να κατανοεί τα αισθήματά του	Μέσο
1317		Δείχνει ότι μπορεί να βάλει τον εαυτό του/της στη θέση άλλων που αισθάνονται άβολα	Μέσο
1318		Νοιάζεται για άλλους ανθρώπους που πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης	Μέσο
1319		Δείχνει ότι είναι ικανός/ή να περιγράψει τι νιώθουν άλλοι άνθρωποι	Μέσο

Σελίδα 38 ► Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό – Τόμος 2

1320		Εκφράζει συμπάθεια για ανθρώπους που είναι λιγότερο τυχεροί από τον ίδιο/την ίδια	Μέσο
1321		Εκφράζει συμπάθεια για έναν άνθρωπο που δεν έχει φίλους	Μέσο
1322		Μπορεί να αναγνωρίζει πότε κάποιος χρειάζεται συμπαράσταση και συναισθηματική στήριξη, ακόμη κι αν αυτό το άτομο δεν εκδηλώνει φανερά αυτή την ανάγκη	ΜΠ
1323		Αναστατώνεται όταν βλέπει κάποιον να αποκλείεται από μια ομάδα	ΜΠ

1324		Όταν άλλοι άνθρωποι είναι αναστατωμένοι, λυπάται ή ανησυχεί για αυτούς	ΜΠ
1325	ΒΠΔ 80	Διατυπώνει την άποψη ότι όταν συλλογίζεται ανθρώπους σε άλλες χώρες, συμμερίζεται τις χαρές και τις λύπες τους	Προχωρημένο
1326	ΒΠΔ 81	Αναγνωρίζει επακριβώς τα αισθήματα των άλλων, ακόμη κι όταν αυτοί δεν θέλουν να τα φανερώσουν	Προχωρημένο
1327		Μπορεί να περιγράψει τις ιδιαίτερες ανησυχίες άλλων ανθρώπων	Προχωρημένο

14. Ευελιξία και προσαρμοστικότητα

Α/Α	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
1401	ΒΠΔ 82	Αλλάζει τις απόψεις του/της, εφόσον του/της αποδείξουν με λογικά επιχειρήματα ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο	Βασικό
1402	ΒΠΔ 83	Μπορεί να αλλάξει αποφάσεις που έχει λάβει εφόσον αυτό καθίσταται αναγκαίο λόγω των συνεπειών τους	Βασικό
1403		Προσαρμόζει τον τρόπο δουλειάς του/της όταν αυτό είναι απαραίτητο	Βασικό
1404		Προσαρμόζει τον τρόπο αλληλεπίδρασής του/της για να αλληλεπιδρά πιο αποτελεσματικά με άλλους ανθρώπους, όταν αυτό χρειάζεται	Βασικό
1405		Αλλάζει τον τρόπο που εξηγεί μια ιδέα εφόσον η κατάσταση το απαιτεί	Βασικό
1406		Προσαρμόζει τη συμπεριφορά του/της σε νέες καταστάσεις συνεκτιμώντας τα διδάγματα που έχει αντλήσει από προηγούμενες καταστάσεις	Βασικό

1407		Αλλάζει τον τρόπο που ενεργεί όταν διαπιστώνει ότι υπάρχει πρόβλημα με την πορεία των πραγμάτων	BM
1408		Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις συλλέγοντας περισσότερες πληροφορίες	BM
1409		Εξοικειώνεται εύκολα με καινούργιους ανθρώπους	BM
1410		Προσαρμόζει τα σχέδιά του/της ανταποκρινόμενος/η σε μεταβαλλόμενες συνθήκες	BM
1411		Όταν έχει κάποιο πρόβλημα, προσπαθεί να το λύσει με διαφορετικούς τρόπους	BM

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών ► Σελίδα 39

1412		Αν κάτι δεν εξελίσσεται βάσει σχεδίου, αλλάζει τις ενέργειές του/της προκειμένου να επιτύχει τον στόχο	BM
1413	ΒΠΔ 84	Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις επιστρατεύοντας μια καινούργια δεξιότητα	Μέσο
1414	ΒΠΔ 85	Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις εφαρμόζοντας γνώσεις του/της με διαφορετικό τρόπο	Μέσο
1415		Αλλάζει τον τρόπο που ενεργεί υπό το φως νέων δεδομένων	Μέσο
1416		Δείχνει ότι μπορεί να αντιμετωπίζει με ευελιξία και να προσαρμόζεται με ανθρώπους, τόπους και καταστάσεις	Μέσο
1417		Δείχνει ευελιξία όταν αντιμετωπίζει εμπόδια	Μέσο
1418		Δείχνει ευελιξία όταν αλληλεπιδρά με ανθρώπους που έχουν διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς από τον ίδιο/την ίδια	Μέσο

1419		Μπορεί να τροποποιεί τις στρατηγικές εκμάθησης όταν είναι αναγκαίο	Μέσο
1420		Εξοικειώνεται εύκολα με νέες καταστάσεις	Μέσο
1421		Καλωσορίζει τις νέες και ασυνήθιστες καταστάσεις	Μέσο
1422		Προσαρμόζεται αποτελεσματικά στην αλλαγή	Μέσο
1423		Προσαρμόζεται εύκολα σε νέα πολιτισμικά περιβάλλοντα	ΜΠ
1424		Δείχνει ότι μπορεί να ξεπερνά το άγχος, τις ανησυχίες και την ανασφάλεια που συνδέονται με μια επικείμενη συνάντηση και αλληλεπίδραση με ανθρώπους που έχουν διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς από τον ίδιο/την ίδια	ΜΠ
1425		Όταν συνομιλεί με ανθρώπους με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, προσαρμόζει ανάλογα τις χειρονομίες που χρησιμοποιεί	ΜΠ
1426		Προσαρμόζεται επιτυχώς σε διαφορετικά περιβάλλοντα και απαιτήσεις	ΜΠ
1427		Μπορεί να προσαρμόζει τον συνήθη τρόπο σκέψης του/της σύμφωνα με τις ανάγκες και τις περιστάσεις	ΜΠ
1428		Μπορεί να προσαρμόζεται σε διαφορετικά πολιτισμικά ήθη και διαφορετικές συμπεριφορές	ΜΠ
1429		Ελέγχει τα συναισθήματά του/της προσεγγίζοντας τα πράγματα με ισορροπημένο τρόπο	ΜΠ
1430	ΒΠΔ 86	Υιοθετεί τις κοινωνικοπολιτισμικές συμβάσεις άλλων πολιτισμικών ομάδων όταν αλληλεπιδρά με μέλη αυτών των ομάδων	Προχωρημένο
1431	ΒΠΔ 87	Μπορεί να τροποποιεί τη συμπεριφορά του/της ώστε αυτή να εναρμονίζεται με άλλους πολιτισμούς	Προχωρημένο

1432		Παρόλο που έχει τη δική του/της πολιτισμική ταυτότητα, νιώθει σχεδόν το ίδιο άνετα με έναν ή περισσότερους άλλους πολιτισμούς	Προχωρημένο
1433		Μπορεί να χρησιμοποιεί στρατηγικές προσαρμογής στον πολιτισμό άλλης χώρας	Προχωρημένο

15. Γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
1501	ΒΠΔ 88	Μπορεί να εκφράζει τις σκέψεις του/της για ένα πρόβλημα	Βασικό
1502	ΒΠΔ 89	Ζητά από τους ομιλητές να επαναλάβουν κάτι που δεν του/της είναι ξεκάθαρο	Βασικό
1503		Όταν μιλά με κάποιον, προσπαθεί να διατηρεί οπτική επαφή μαζί του	Βασικό
1504		Χρησιμοποιεί χειρονομίες για να γίνεται κατανοητός/ή	Βασικό
1505		Μπορεί να περνά το μήνυμα που θέλει	Βασικό
1506		Κάνει ερωτήσεις για να μπαίνει σε μια συζήτηση	BM
1507		Χρησιμοποιεί τη γλώσσα του σώματος για να τονίσει αυτά που λέει	BM
1508		Επικοινωνεί στους άλλους ότι είναι δεκτικός/ή στις ιδέες τους	BM

1509		Επιτυγχάνει καλή αλληλεπίδραση με άλλους ανθρώπους επικοινωνώντας μαζί τους με σαφήνεια	BM
1510		Μπορεί να αντιλαμβάνεται πότε δύο άνθρωποι προσπαθούν να πουν το ίδιο πράγμα, αλλά με διαφορετικούς τρόπους	BM
1511		Όταν υπάρχει πρόβλημα επικοινωνίας, βρίσκει πολύ συχνά τρόπους να το παρακάμψει (π.χ. χρησιμοποιώντας χειρονομίες, εξηγώντας εκ νέου, απλοποιώντας)	BM
1512		Χρησιμοποιεί τα χέρια του/της για να κάνει πιο παραστατικά αυτά που θέλει να πει	BM
1513	ΒΠΔ 90	Κάνει ερωτήσεις που δείχνουν ότι έχει κατανοήσει τις θέσεις των άλλων	Μέσο
1514	ΒΠΔ 91	Μπορεί να υιοθετεί διαφορετικούς τρόπους εκφράσεων ευγενείας σε άλλη γλώσσα	Μέσο
1515		Μπορεί να πείθει και να κάνει διαπραγματεύσεις με άλλους ανθρώπους	Μέσο
1516		Βεβαιώνεται ότι το νόημα των μηνυμάτων του/της γίνεται απολύτως κατανοητό	Μέσο
1517		Μπορεί να αντιλαμβάνεται πότε ένας άνθρωπος τον/την ακούει, αλλά δεν προσέχει αυτά που λέει	Μέσο
1518		Όταν προκύπτει ασάφεια στην επικοινωνία, μπορεί να παρέχει διευκρινίσεις ή να αντιμετωπίζει ικανοποιητικά την κατάσταση	Μέσο

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών ► Σελίδα 41

1519		Μπορεί να προσαρμόζει και να τροποποιεί τη δική του/της γλωσσική και επικοινωνιακή συμπεριφορά ώστε να	ΜΠ
------	--	--	----

		χρησιμοποιεί τις επικοινωνιακές συμβάσεις που αρμόζουν στον συνομιλητή του/της	
1520		Μπορεί να επικοινωνεί αποδοτικά και αποτελεσματικά σε ένα διαπολιτισμικό περιβάλλον	ΜΠ
1521		Μπορεί να είναι βέβαιος/η ότι έχει κατανοήσει τον συνομιλητή του/της πριν δώσει μια απάντηση	ΜΠ
1522		Αναδιατυπώνει τα λεγόμενα ενός συνομιλητή, ώστε να είναι βέβαιος/η ότι έχει κατανοήσει το περιεχόμενό τους	ΜΠ
1523		Μπορεί να διαχειρίζεται τις διακοπές στην επικοινωνία προβαίνοντας σε επαναδιατυπώσεις, αναθεωρήσεις ή απλουστεύσεις των παρερμηνευμένων επικοινωνιών του/της	ΜΠ
1524		Μπορεί να αναγνωρίζει τους διαφορετικούς τρόπους ομιλίας που χρησιμοποιούνται σε μία τουλάχιστον κοινωνική ή πολιτισμική ομάδα	ΜΠ
1525		Μπορεί να ζητά διευκρινίσεις με κατάλληλο και λεπτό τρόπο σε περιπτώσεις που εντοπίζονται ανακολουθίες ανάμεσα στα λεκτικά και τα μη λεκτικά μηνύματα που περνά ένα άλλο άτομο	ΜΠ
1526	ΒΠΔ 92	Μπορεί να μεσολαβεί γλωσσικά σε διαπολιτισμικές ανταλλαγές κάνοντας μετάφραση, διερμηνεία ή παρέχοντας διευκρινίσεις	Προχωρημένο
1527	ΒΠΔ 93	Μπορεί να αποφεύγει με επιτυχία τις διαπολιτισμικές παρανοήσεις	Προχωρημένο
1528		Μπορεί να ανταποκρίνεται στις επικοινωνιακές ανάγκες των διαπολιτισμικών καταστάσεων με τη χρήση κοινής γλώσσας για την κατανόηση μιας άλλης γλώσσας	Προχωρημένο
1529		Μπορεί να αναγνωρίζει τις διαφορετικές επικοινωνιακές συμβάσεις που χρησιμοποιούνται σε τουλάχιστον μία άλλη κοινωνική ή πολιτισμική ομάδα	Προχωρημένο
1530		Είναι γλωσσικά και πολιτισμικά ικανός/ή σε τουλάχιστον ακόμα μία γλώσσα και έναν πολιτισμό πέραν των δικών του/της	Προχωρημένο

16. Δεξιότητες συνεργασίας

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
1601	ΒΠΔ 94	Οικοδομεί θετικές σχέσεις με άλλους ανθρώπους σε μια ομάδα	Βασικό
1602	ΒΠΔ 95	Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλει στην ομαδική εργασία στον βαθμό που του/της αναλογεί	Βασικό
1603		Μπορεί να εργάζεται αποτελεσματικά και με σεβασμό προς τους άλλους	Βασικό
1604		Μπορεί να είναι ομαδικός παίκτης σε μια ομάδα	Βασικό
1605		Μπορεί να συνεργάζεται με θετικό τρόπο με άλλους ανθρώπους	Βασικό
1606		Μοιράζεται τις ιδέες και τις πηγές του/της με άλλους	Βασικό

Σελίδα 42 ► Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό – Τόμος 2

1607		Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, δείχνει να εκτιμά και να λαμβάνει υπόψη του/της τα άλλα μέλη της ομάδας	BM
1608		Συνεργάζεται καλά με άλλους ανθρώπους	BM
1609		Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, ενεργεί σύμφωνα με τις αποφάσεις ή τις δραστηριότητες της ομάδας	BM

1610		Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, μπορεί να διατυπώνει αποτελεσματικά τις δικές του/της πεποιθήσεις και απόψεις σε άλλα μέλη της ομάδας	BM
1611		Συνεργάζεται αποτελεσματικά με άλλους ανθρώπους	BM
1612		Δέχεται να μοιράζεται την ευθύνη για μια συλλογική εργασία	BM
1613		Μπορεί να βοηθά άλλους στη δουλειά τους, όταν αυτό απαιτείται	BM
1614		Είναι παραγωγικό μέλος της ομάδας	BM
1615	ΒΠΔ 96	Προσπαθεί να επιτυγχάνει συναίνεση ώστε να εκπληρώνει τους στόχους της ομάδας	Μέσο
1616	ΒΠΔ 97	Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, ενημερώνει τους άλλους για τυχόν συναφείς ή χρήσιμες πληροφορίες	Μέσο
1617		Μπορεί να βοηθήσει ένα νέο μέλος να ενταχθεί στην ομάδα	Μέσο
1618		Συμμετέχει αποτελεσματικά στις συναντήσεις της ομάδας	Μέσο
1619		Φροντίζει να μοιράζεται εκ των προτέρων χρήσιμες πληροφορίες/γνώσεις με άλλους	Μέσο
1620		Πάντα συμμετέχει ικανοποιητικά στις ομαδικές δραστηριότητες	Μέσο
1621		Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, ενθαρρύνει τα μέλη της ομάδας να εκφράζουν τις ιδέες και τις απόψεις τους	ΜΠ
1622		Αποδέχεται διάφορους ρόλους όταν εργάζεται σε ομάδες	ΜΠ
1623		Κάνει τα άλλα μέλη της ομάδας να νιώθουν άνετα όταν αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα	ΜΠ
1624		Όταν εργάζεται σε μια ομάδα, βοηθά στην κινητοποίηση των άλλων μελών ενθαρρύνοντάς τα να συμμετέχουν	ΜΠ

1625		Πάντα συνεργάζεται με τους άλλους για να εκπληρώνουν στόχους και καθήκοντα	ΜΠ
1626		Μπορεί να ορίζει ομαδικούς στόχους	ΜΠ
1627		Μπορεί να κινητοποιεί τα μέλη μιας ομάδας να συνεργάζονται και να βοηθούν το ένα το άλλο ώστε να επιτυγχάνονται οι ομαδικοί στόχοι	ΜΠ
1628		Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, επιζητά και αξιοποιεί τις δεξιότητες, τις ιδέες και τις απόψεις των άλλων μελών της ομάδας	ΜΠ
1629	ΒΠΔ 98	Εμπνέει ενθουσιασμό στα μέλη της ομάδας ώστε να επιτυγχάνονται οι κοινοί στόχοι	ΜΠ
1630	ΒΠΔ 99	Όταν συνεργάζεται με άλλους, τους υποστηρίζει παρά τις διαφορετικές απόψεις τους	Προχωρημένο
1631		Αναζητά ευκαιρίες να εργάζεται ομαδικά με άλλους ανθρώπους	Προχωρημένο

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών ► Σελίδα 43

1632		Όταν βλέπει κάτι που πρέπει να γίνει, προσπαθεί να πείσει τους άλλους να συνεργαστούν για τον σκοπό αυτό	Προχωρημένο
1633		Μπορεί να πείθει άλλα μέλη της ομάδας να μοιράζονται συναφείς και χρήσιμες γνώσεις, εμπειρίες ή εμπειρογνωσία	Προχωρημένο
1634		Εμπλέκει άλλους στον σχεδιασμό και στην ανάπτυξη σχεδίων δράσης με στόχο μεγαλύτερη δέσμευση εκ μέρους τους	Προχωρημένο

17. Δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων

Α/Α	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
1701	ΒΠΔ 100	Μπορεί να επικοινωνεί με σεβασμό με τα εμπλεκόμενα στη σύγκρουση μέρη	Βασικό
1702	ΒΠΔ 101	Μπορεί να βρίσκει εναλλακτικές λύσεις για την επίλυση των συγκρούσεων	Βασικό
1703		Συνεργάζεται με άλλους για την επίλυση συγκρούσεων	Βασικό
1704		Επιδεικνύει ικανότητα να βρίσκει πρακτικές λύσεις για τις συγκρούσεις	ΒΕ
1705		Μπορεί να ακούει τις αντιμαχόμενες πλευρές ώστε να εντοπίζει κοινά ενδιαφέροντα	ΒΕ
1706		Προσπαθεί να επιλύει μια σύγκρουση με σεβασμό στις απόψεις της άλλης πλευράς	ΒΕ
1707		Βοηθά άλλους να καθορίζουν τον τρόπο επίλυσης των διαφωνιών	ΒΕ
1708		Μπορεί να ενθαρρύνει την ενεργό ακρόαση και τις ανοιχτές συζητήσεις ως μέσο επίλυσης συγκρούσεων	ΒΕ
1709		Μπορεί να προσεγγίζει με κατάλληλο τρόπο τους ανθρώπους που εμπλέκονται σε μια σύγκρουση	ΒΕ
1710	ΒΠΔ 102	Μπορεί να στηρίζει άλλους στην επίλυση συγκρούσεων βοηθώντας τους να κατανοούν τις διαθέσιμες επιλογές	Μέσο
1711	ΒΠΔ 103	Μπορεί να ενθαρρύνει τις αντιμαχόμενες πλευρές να ακούνε προσεκτικά η μία την άλλη και να μοιράζονται τις έγνοιες και τις ανησυχίες τους	Μέσο
1712		Βρίσκει αμοιβαία επωφελείς λύσεις για τις συγκρούσεις	Μέσο

1713		Διευκολύνει την επικοινωνία ανάμεσα στους ανθρώπους που βιώνουν μια σύγκρουση και αδυνατούν μέχρι εκείνη τη στιγμή να επιλύσουν τις διαφορές τους	Μέσο
1714		Μπορεί να χρησιμοποιεί διαπραγματευτικές δεξιότητες για να επιλύει συγκρούσεις	Μέσο
1715		Μπορεί να βοηθά τις αντιμαχόμενες πλευρές να βρίσκουν κοινά σημεία πάνω στα οποία είναι δυνατή η οικοδόμηση μιας συμφωνίας	Μέσο
1716	ΒΠΔ 104	Καταφεύγει τακτικά στην επικοινωνία για να συνεισφέρει στην επίλυση διαπροσωπικών συγκρούσεων	Προχωρημένο
1717	ΒΠΔ 105	Μπορεί να διαχειρίζεται αποτελεσματικά το στρες, το άγχος και την ανασφάλεια των άλλων σε συγκρουσιακές καταστάσεις	Προχωρημένο

Σελίδα 44 ► Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό – Τόμος 2

1718		Μπορεί να καθοδηγεί τις αντιμαχόμενες πλευρές ώστε να βρίσκουν τις βέλτιστες και αμοιβαία αποδεκτές λύσεις στη μεταξύ τους σύγκρουση	Προχωρημένο
1719		Όταν επιλύει συγκρούσεις, εστιάζει συστηματικά στα συναφή με τη σύγκρουση ζητήματα και δεν αφήνει δευτερεύοντα ή άσχετα θέματα να επηρεάζουν το αποτέλεσμα	Προχωρημένο
1720		Μπορεί να οδηγεί σε καλύτερους συμβιβασμούς ή λύσεις στις συγκρούσεις	Προχωρημένο

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών ► Σελίδα 45

ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ

18. Γνώση και κριτική κατανόηση του εαυτού

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
1801	ΒΠΔ 106	Μπορεί να περιγράψει τα κίνητρά του/της	Βασικό
1802	ΒΠΔ 107	Μπορεί να περιγράψει τους τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματά του/της επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της	Βασικό
1803		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα κίνητρα, τις ανάγκες και τους στόχους του/της	ΒΕ
1804		Μπορεί να εξηγεί πώς τα προσωπικά χαρακτηριστικά του/της επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις	ΒΕ
1805	ΒΠΔ 108	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις αξίες και τις πεποιθήσεις του/της	Μέσο
1806	ΒΠΔ 109	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τον εαυτό του/της από πολλές διαφορετικές σκοπιές	Μέσο
1807		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς τον/την αντιλαμβάνονται οι άλλοι	ΕΠ
1808		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς οι σκέψεις και τα συναισθήματά του/της επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της	ΕΠ
1809		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά την οπτική του/της για τον κόσμο	ΕΠ
1810	ΒΠΔ 110	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις προκαταλήψεις του/της και τα στερεότυπα και τι κρύβεται πίσω από αυτά	Προχωρημένο

1811	ΒΠΔ 111	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα συναισθήματα και τα αισθήματά του/της σε πολλές διαφορετικές καταστάσεις	Προχωρημένο
1812		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς οι κρίσεις του/της επηρεάζονται από τους πολιτισμικούς δεσμούς του/της	Προχωρημένο
1813		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τους παράγοντες που έχουν επηρεάσει τη διαπολιτισμική του/της ανάπτυξη	Προχωρημένο

Σελίδα 46 ► Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό – Τόμος 2

19. Γνώση και κριτική κατανόηση της γλώσσας και της επικοινωνίας

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
1901	ΒΠΔ 112	Μπορεί να εξηγήσει πώς ο τόνος της φωνής, η οπτική επαφή και η γλώσσα του σώματος συμβάλλουν στην επικοινωνία	Βασικό
1902	ΒΠΔ 113	Μπορεί να περιγράψει τον κοινωνικό αντίκτυπο και την επίδραση σε άλλους των διαφορετικών τρόπων επικοινωνίας	Μέσο
1903	ΒΠΔ 114	Μπορεί να εξηγήσει πώς οι κοινωνικές σχέσεις κωδικοποιούνται μερικές φορές στις γλωσσικές εκφράσεις που χρησιμοποιούνται στις συζητήσεις (π.χ. χαιρετισμοί, προσφωνήσεις, χρήση χυδαίων εκφράσεων)	Μέσο
1904		Μπορεί να εξηγήσει πώς χρησιμοποιούνται οι διαφορετικές γλωσσικές μορφές σε διαφορετικές καταστάσεις και περιβάλλοντα	Μέσο
1905		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς διαφορετικοί τρόποι επικοινωνίας ενδέχεται να καταλήξουν σε διακοπή της επικοινωνίας	Μέσο

1906		Μπορεί να περιγράψει διαφορετικές επικοινωνιακές συμβάσεις που χρησιμοποιούνται σε τουλάχιστον μία άλλη κοινωνική ή πολιτισμική ομάδα	Μέσο
1907		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς διαφορετικού είδους ακροατήρια ενδέχεται να προσλαμβάνουν διαφορετικά την ίδια πληροφορία	Μέσο
1908		Μπορεί να περιγράψει ορισμένες επιπτώσεις που ενδέχεται να έχει το διαφορετικό γλωσσικό ύφος σε κοινωνικές και εργασιακές περιστάσεις	Μέσο
1909		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς η διαπολιτισμική επικοινωνία μπορεί να επηρεάζει τις σχέσεις ανάμεσα σε ανθρώπους που έχουν διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς	ΕΠ
1910		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς οι υποθέσεις, οι προκαταλήψεις, οι αντιλήψεις, οι πεποιθήσεις και οι κρίσεις ενός ατόμου εξαρτώνται από τη/τις συγκεκριμένη/ες γλώσσα/ες που μιλά	ΕΠ
1911		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά ορισμένες επιπτώσεις που ενδέχεται να έχει το διαφορετικό γλωσσικό ύφος σε κοινωνικές και εργασιακές περιστάσεις	ΕΠ
1912	ΒΠΔ 115	Μπορεί να εξηγήσει γιατί οι άνθρωποι με διαφορετικούς πολιτισμικούς δεσμούς ενδέχεται να ακολουθούν διαφορετικές λεκτικές και μη λεκτικές επικοινωνιακές συμβάσεις που έχουν νόημα από τη δική τους οπτική	Προχωρημένο
1913	ΒΠΔ 116	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις διαφορετικές επικοινωνιακές συμβάσεις που χρησιμοποιούνται σε μία τουλάχιστον κοινωνική ομάδα ή σε έναν πολιτισμό	Προχωρημένο

20Α. Γνώση και κριτική κατανόηση της πολιτικής, του δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
2001	ΒΠΔ 117	Μπορεί να εξηγή τη σημασία βασικών πολιτικών εννοιών, όπως δημοκρατία, ελευθερία, ιδιότητα του πολίτη, δικαιώματα και υποχρεώσεις	Βασικό
2002	ΒΠΔ 118	Μπορεί να εξηγή γιατί ο καθένας έχει ευθύνη/οφείλει να σέβεται τα ανθρωπίνια δικαιώματα των άλλων	Βασικό
2003		Μπορεί να εξηγή τη σημασία των βασικών νομικών εννοιών, συμπεριλαμβανομένης της δικαιοσύνης, της ισότητας, της ανάγκης για νόμους και κανονισμούς, και του κράτους δικαίου	Βασικό
2004		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά την έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	Βασικό
2005		Μπορεί να περιγράψει τις υποχρεώσεις των κρατών σε σχέση με τα ανθρωπίνια δικαιώματα	ΒΜ
2006	ΒΠΔ 123	Μπορεί να εξηγή την οικουμενική, αναφαίρετη και αδιαίρετη φύση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	Μέσο
2007	ΒΠΔ 124	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τη σχέση ανάμεσα στα ανθρωπίνια δικαιώματα, στη δημοκρατία, την ειρήνη και την ασφάλεια σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο	Μέσο
2008	ΒΠΔ 125	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις γενεσιουργές αιτίες της καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μεταξύ άλλων τον ρόλο των στερεοτύπων και της προκατάληψης στις διαδικασίες που οδηγούν σε παραβιάσεις των ανθρωπίνων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων	Μέσο
2009		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις προκλήσεις σε επίπεδο ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη δική του/της κοινότητα και κοινωνία	Μέσο

2010		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα προβλήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή τα κινήματα για την υπεράσπισή τους στη δική του/της χώρα	Μέσο
2011		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα ανθρώπινα δικαιώματα ως ένα πλαίσιο αξιών και τη στενή σχέση του με άλλα πλαίσια ηθικών, δεοντολογικών και θρησκευτικών αξιών	ΜΠ
2012	ΒΠΔ 130	Μπορεί να περιγράψει τους διάφορους τρόπους με τους οποίους οι πολίτες μπορούν να επηρεάσουν την πολιτική	Προχωρημένο
2013	ΒΠΔ 131	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά την εξελισσόμενη φύση του πλαισίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τη διαρκή ανάπτυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε διαφορετικές περιοχές του κόσμου	Προχωρημένο
2014		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τη φύση και τους σκοπούς των δημοκρατικών πολιτικών διαδικασιών	Προχωρημένο
2015		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τη φύση και τους σκοπούς του δικαίου	Προχωρημένο

20B. Γνώση και κριτική κατανόηση της κουλτούρας, των πολιτισμών και των θρησκειών

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
2016	ΒΠΔ 119	Μπορεί να περιγράψει τις βασικές πολιτισμικές πρακτικές (π.χ. διατροφικές συνήθειες, τρόπους χαιρετισμού, τρόπους προσφώνησης, ευγένεια) σε έναν άλλο πολιτισμό	Βασικό
2017	ΒΠΔ 120	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά ότι η δική του/της κοσμοθεώρηση είναι μόνο μία από τις πολλές	Βασικό
2018		Μπορεί να περιγράψει αρκετούς διαφορετικούς πολιτισμούς, ιδίως τις αξίες, τις συνήθειες και τις πρακτικές που είναι κοινές σε αυτούς τους πολιτισμούς	Βασικό
2019		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς οι διαπολιτισμικές αλληλεπιδράσεις μπορούν να επηρεάζουν καταστάσεις και γεγονότα	BM
2020		Μπορεί να περιγράψει τις ομοιότητες και τις διαφορές που υφίστανται ανάμεσα σε διαφορετικές θρησκευτικές παραδόσεις	BM
2021	ΒΠΔ 126	Μπορεί να εξηγή τους κινδύνους γενίκευσης και απόδοσης ατομικών συμπεριφορών σε έναν ολόκληρο πολιτισμό	Μέσο
2022	ΒΠΔ 127	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα θρησκευτικά σύμβολα, τις θρησκευτικές τελετουργίες και τη θρησκευτική χρήση της γλώσσας	Μέσο
2023		Μπορεί να εξηγή γιατί σε όλες τις πολιτισμικές ομάδες υπάρχουν άτομα που θέτουν υπό αμφισβήτηση τις παραδοσιακές πολιτισμικές έννοιες	Μέσο
2024		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τον ρόλο των θρησκειών και των μη θρησκευτικών πεποιθήσεων στην κοινωνία και στη δημόσια ζωή	Μέσο

2025		Μπορεί να εξηγήσει γιατί όλες οι πολιτισμικές ομάδες διαρκώς εξελίσσονται και αλλάζουν	ΕΠ
2026		Μπορεί να εξηγήσει γιατί όλες οι πολιτισμικές ομάδες είναι μεταβλητές, ποικίλες και ετερογενείς στο εσωτερικό τους	ΕΠ
2027		Μπορεί να αναλύει τη μεταβλητότητα που εκδηλώνεται στα πρότυπα συμπεριφοράς μέσα σε κάθε πολιτισμό	ΕΠ
2028		Μπορεί να αναλύει τη μεταβλητότητα που εκδηλώνεται στα πρότυπα συμπεριφοράς μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών	ΕΠ
2029		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς λειτουργούν οι δομές εξουσίας και οι πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις εντός των πολιτισμικών ομάδων με αποτέλεσμα να περιορίζουν τις ευκαιρίες των αδύναμων μελών των ομάδων	ΕΠ
2030		Μπορεί να περιγράφει τις βασικές πτυχές της ιστορίας συγκεκριμένων θρησκευτικών παραδόσεων	ΕΠ
2031		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά το γεγονός ότι η προσωπική έκφραση ενός θρησκευόμενου ενίοτε διαφέρει από την κατά γράμμα εφαρμογή του τυπικού της συγκεκριμένης θρησκείας	ΕΠ
2032		Προσδιορίζει τα βασικά κείμενα και δόγματα συγκεκριμένων θρησκευτικών παραδόσεων	ΕΠ

Η πλήρης τράπεζα των επικυρωμένων περιγραφικών δεικτών ► Σελίδα 49

2033		Μπορεί να περιγράφει τα κύρια χαρακτηριστικά των πεπαιθώσεων, αξιών, πρακτικών και εμπειριών ατόμων που θρησκευούν ενεργά	ΕΠ
2034		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις πεπαιθήσεις, αξίες, πρακτικές και εμπειρίες των πιστών	ΕΠ

2035	ΒΠΔ 132	Μπορεί να εξηγήει γιατί δεν υπάρχουν πολιτισμικές ομάδες με πάγια εγγενή χαρακτηριστικά	Προχωρημένο
2036	ΒΠΔ 133	Μπορεί να εξηγήει γιατί όλες οι θρησκευτικές ομάδες συνεχώς εξελίσσονται και μεταβάλλονται	Προχωρημένο
2037		Μπορεί να περιγράψει τις πολλές και διαφορετικές πεποιθήσεις και πρακτικές που ενυπάρχουν στις θρησκείες	Προχωρημένο

20Γ. Γνώση και κριτική κατανόηση της ιστορίας, των μέσων ενημέρωσης, των οικονομιών, του περιβάλλοντος και της βιωσιμότητας

A/A	Αριθμός βασικού περιγραφικού δείκτη	Περιγραφικός δείκτης	Κατάταξη
2038	ΒΠΔ 121	Μπορεί να αξιολογεί τον αντίκτυπο της κοινωνίας στον φυσικό κόσμο, π.χ. αύξηση πληθυσμού, ανάπτυξη πληθυσμού, κατανάλωση πόρων	Βασικό
2039	ΒΠΔ 122	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τους κινδύνους που συνδέονται με την περιβαλλοντική καταστροφή	Βασικό
2040		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά την περιβαλλοντική αλληλεξάρτηση της παγκόσμιας κοινότητας	Βασικό
2041		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις αξίες, τη συμπεριφορά και τους τρόπους ζωής που απαιτούνται για ένα βιώσιμο μέλλον	Βασικό
2042		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά την ανάγκη για υπεύθυνη κατανάλωση	Βασικό
2043		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς οι πολίτες και οι κυβερνήσεις μπορούν να συμβάλλουν στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα	Βασικό

2044		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις παγκόσμιες ανισότητες	Βασικό
2045	ΒΠΔ 128	Μπορεί να περιγράψει τις επιπτώσεις της προπαγάνδας στον σύγχρονο κόσμο	Μέσο
2046	ΒΠΔ 129	Μπορεί να εξηγήσει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μπορούν να προφυλάξουν και να προστατεύουν τον εαυτό τους από την προπαγάνδα	Μέσο
2047		Μπορεί να εξηγήσει τι είναι η προπαγάνδα	Μέσο
2048		Μπορεί να εξηγήσει τι καθιστά τους ανθρώπους ευάλωτους στην προπαγάνδα	Μέσο
2049	ΒΠΔ 134	Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τους τρόπους με τους οποίους η ιστορία συχνά παρουσιάζεται και διδάσκεται από εθνοκεντρική σκοπιά	Προχωρημένο
2050	ΒΠΔ 135	Μπορεί να εξηγήσει τι είναι οι εθνικές οικονομίες και πώς οι οικονομικές και χρηματοοικονομικές διαδικασίες επηρεάζουν τη λειτουργία της κοινωνίας	Προχωρημένο

Σελίδα 50 ► Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό – Τόμος 2

2051		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τη ρευστή φύση της ιστορίας και πώς οι ερμηνείες για το παρελθόν διαφέρουν με το πέρασμα του χρόνου και μεταξύ των πολιτισμών	Προχωρημένο
2052		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις ποικίλες αφηγήσεις που ερμηνεύουν από διαφορετική σκοπιά τις ιστορικές δυνάμεις και τους παράγοντες που έχουν διαμορφώσει τον σύγχρονο κόσμο	Προχωρημένο
2053		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά πώς η έννοια της ιδιότητας του πολίτη έχει εξελιχθεί με ποικίλους τρόπους σε διαφορετικούς πολιτισμούς με το πέρασμα του χρόνου	Προχωρημένο

2054		Μπορεί να σκιαγραφεί τις ποικίλες αφηγήσεις που ερμηνεύουν από διαφορετική σκοπιά τις ιστορικές δυνάμεις και τους παράγοντες που έχουν διαμορφώσει τον σύγχρονο κόσμο	Προχωρημένο
2055		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις διαδικασίες της ιστορικής έρευνας	Προχωρημένο
2056		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα ζητήματα ηθικής τάξης που συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση	Προχωρημένο
2057		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά την οικονομική αλληλεξάρτηση της παγκόσμιας κοινότητας	Προχωρημένο
2058		Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τις συνδέσεις μεταξύ οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών και περιβαλλοντικών διεργασιών	Προχωρημένο
2059		Μπορεί να εξηγεί τον αντίκτυπο που ενδέχεται να έχουν σε άλλα μέρη του κόσμου οι προσωπικές επιλογές, οι πολιτικές δράσεις και οι καταναλωτικές συνήθειες	Προχωρημένο